

Konjunkturbarometern November 2018

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I **Konjunkturbarometern** publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier, Working paper, PM** och som remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Statistik och data hittar du på www.konj.se/statistik.

Innehåll

Sammanfattning.....	5
Företag	7
Totala näringslivet	7
Tillverkningsindustri.....	7
Bygg- och anläggning.....	8
Detaljhandel.....	9
Tjänstesektorn.....	11
Hushåll	12

Sammanfattning

Barometerindikatorn föll i november för andra månaden i rad, till 106,7 från 107,6 i oktober. Indikatorn pekar trots nedgången på ett starkare stämningssläge än normalt i ekonomin, vilket närmast uteslutande förklaras av de fortsatt starka signalerna från tillverkningsindustrin.

Tillverkningsindustrins konfidensindikator steg något till följd av ytterligare starka omdömen om de innevarande orderstockarnas storlek. Förbättringen är främst hänförlig till konsumtionsvaruindustrin. Samtidigt bidrog synen på lagren nedåt. Det gjorde även produktionsplanerna som dämpades ytterligare något.

Konfidensindikatorn för bygg- och anläggningsverksamhet föll för tredje månaden i rad och hamnar ungefär i nivå med det historiska genomsnittet. Fallet förklaras främst av nedjusterade anställningsplaner vilka nu pekar på minskad sysselsättning de närmaste månaderna. Även synen på orderstockarnas storlek dämpades ytterligare något, men är fortsatt starkare än normalt.

Detaljhandelns konfidensindikator steg 1,9 enheter i november. Ett minskat missnöje med varulagrens storlek, särskilt inom handel med motorfordon, samt höjda förväntningar på de kommande månadernas försäljningsvolym bidrog till uppgången.

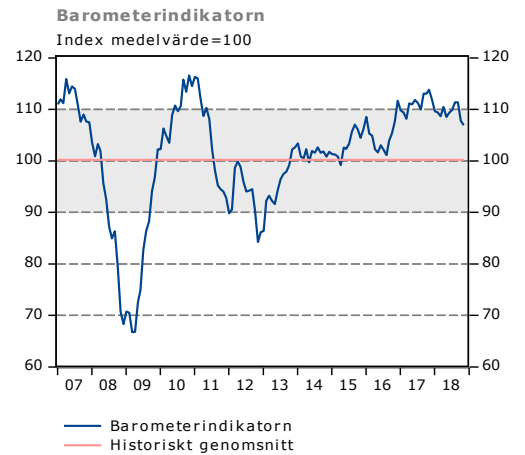
Konfidensindikatorn för tjänstesektorn föll för andra månaden i rad och hamnar därmed strax under det historiska genomsnittet för första gången på fyra år. Nedgången förklaras till stor del av en svag efterfrågeutveckling de senaste månaderna. Förväntningarna på de kommande månadernas efterfrågeutveckling steg samtidigt något och är fortsatt något mer optimistiska än normalt.

Hushållens konfidensindikator föll till 97,5 i november, vilket pekar på en mer dämpad syn på ekonomin än normalt bland hushållen.

Tabell 1 Indikatorer i Konjunkturbarometern

Index medelvärde=100

	sep 2018	okt 2018	nov 2018	Föränd -ring	Läget
Barometerindikatorn	111,2	107,6	106,7	-0,9	+
Konfidensindikatorer					
Tillverkningsindustri	117,3	115,3	116,2	0,9	++
Bygg- & anläggning	105,9	102,8	100,3	-2,5	=
Detaljhandel	107,3	101,2	103,1	1,9	+
Tjänstesektorn	105,1	102,3	99,6	-2,7	=
Hushåll	103,6	98,5	97,5	-1,0	-
Mikroindex hushåll	101,7	98,0	94,7	-3,3	-
Makroindex hushåll	101,0	97,9	98,2	0,3	-

Barometerindikatorn

mäter det aktuella stämningssläget i den svenska ekonomin genom att sammanfatta resultaten från företags- och hushållsbarometern.

Konfidensindikatorer

används för att sammanfatta situationen och förväntningarna i en viss bransch eller sektor.

Mikroindex

sammanfattar hushållens syn på sin egen ekonomi.

Makroindex

sammanfattar hushållens syn på svensk ekonomi.

Läget

- ++ mycket starkare än normalt
- + starkare än normalt
- = ungefär som normalt
- svagare än normalt
- mycket svagare än normalt

Nettotal

är skillnaden mellan andelen respondenter som svarat till exempel ökat respektive minskat eller bättre respektive sämre på en fråga.

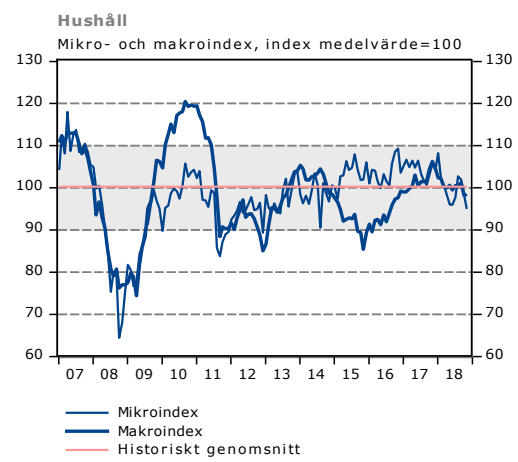
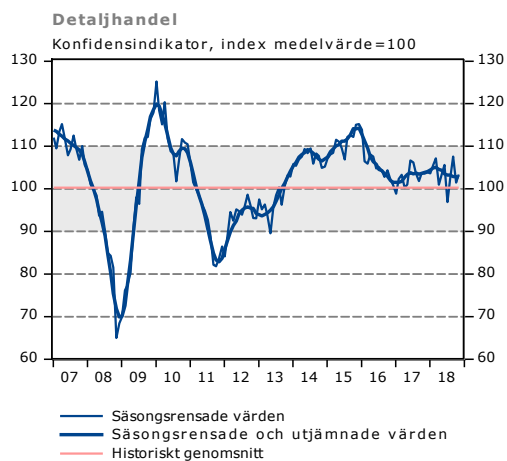
Säsongrensade och utjämnade tidsserier

Säsongrensning görs för att justera för regelbundet återkommande variationer under året. En utjämnad tidsserie visar på en mer långsiktig utveckling och tar bort brus i högre grad än den säsongrensade serien. Alla diagram i Konjunkturbarometern visar säsongrensade tidsserier om inget annat anges.

Revideringar

Indikatorerna revideras varje månad när tidsserierna säsongrensas.

Läs mer om begrepp och metoder i metodboken för Konjunkturbarometern:
www.konj.se/metodbok

Företag

Totala näringslivet

FORTSATT SYSSELSÄTTNINGSTILLVÄXT

Företagens samlade syn på efterfrågeläget stärktes åter i november efter förra månadens dämpning. Förstärkningen förklaras främst av ytterligare stärkta omdömen om orderstocknas nuvarande storlek inom tillverkningsindustrin men även inom handeln. Framför allt inom handel med motorfordon har omdömena om nuvarande försäljningssituation förbättrats.

Antalet anställda uppges sammantaget ha ökat i näringslivet de senaste månaderna. Bygg- och anläggningsverksamhet är den enda sektor som rapporterar om minskad sysselsättning.

Näringslivets samlade förväntningar på sysselsättningsutvecklingen de närmaste tre månaderna är sammantaget fortsatt positiva. Byggföretagens anställningsplaner pekar dock på en fortsatt minskning av antalet anställda.

Tabell 2 Totala näringslivet

Indikator och säsongsrensade netttotal

	Medel	aug 2018	sep 2018	okt 2018	nov 2018
Konfidensindikator	100	107,0	109,6	106,0	104,8
Efterfrågeläge	-16	3	4	-1	4
Antal anställda, utfall	-2	13	14	13	15
Antal anställda, förväntningar	-1	13	16	10	11

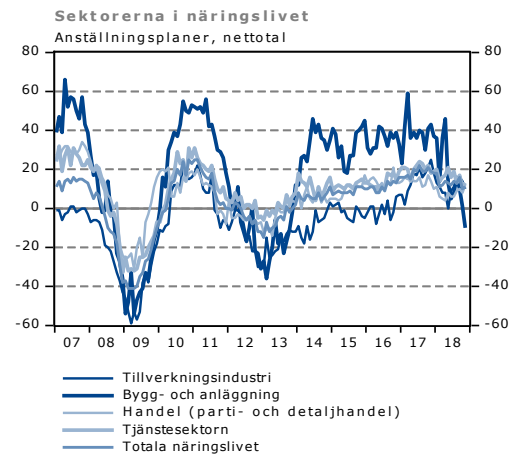
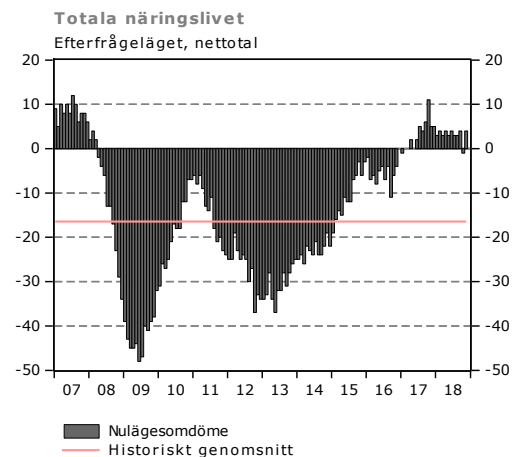
Anmärkning. Totala näringslivet är en sammanvägning av resultaten för bygg- och anläggning, tillverkningsindustri, handel och tjänstesektorn. Vikterna är andra än de som används vid beräkning av Barometerindikatorn.

Tillverkningsindustri

SYNEN PÅ ORDERSTOCKARNA NÅR NY HÖGSTANIVÅ

Utfall och nuläge: Tillverkningsindustrin rapporterar om fortsatt god ordertillväxt de senaste månaderna. Företagens omdömen om orderstockarnas storlek har stärkts ytterligare och når i november en ny högstanivå, både när det gäller de totala orderstockarna och exportorderstockarna. Exempel på branscher som är ovanligt positiva är massa-, läkemedels-, stål- och metall-, metallvaru-, maskin-, samt motorfordonsindustri.

Produktionsvolymen uppges ha ökat i än högre utsträckning samtidigt som omdömena om lagren blev något mer negativa. En övervägande andel av företagen anser att färdigvarulagren är för stora i nuläget. Men även om missnöjet ökat något sedan

förra mätningen är det i ett historiskt perspektiv mindre utbrett än normalt.

Industriföretagen har under en längre tid rapporterat om en ovanligt stark sysselsättningsutveckling och gjorde så även i november. Några undantag är trävaru-, massa-, jord- och sten-, möbel- samt petroleumindustri som istället rapporterar om minskad sysselsättning de senaste tre månaderna.

Förväntningar och planer: Såväl produktions- som anställningsplaner uppgår fortsatt till nivåer betydligt över sina historiska genomsnitt, även om de dämpats marginellt de senaste två månaderna.

Försäljningspriserna förväntas kunna fortsätta höjas i betydligt större utsträckning än normalt de närmaste tre månaderna.

Tabell 3 Tillverkningsindustri

Säsongrensade nettotal

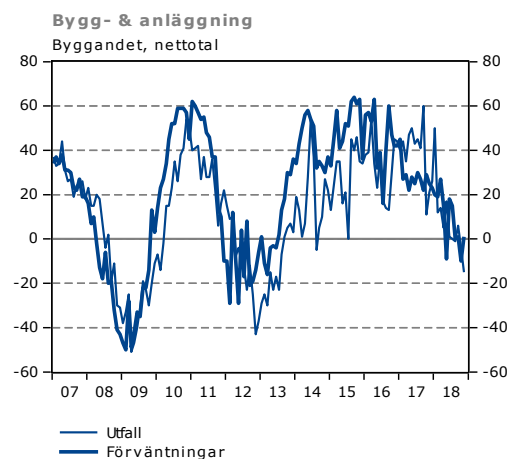
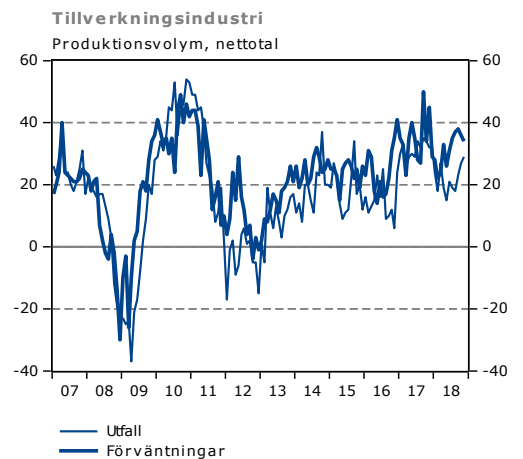
	Medel	aug 2018	sep 2018	okt 2018	nov 2018
Utfall och nuläge					
Produktionsvolym	16	18	23	27	29
Orderingång hemmamarknad	6	12	11	9	13
Orderingång exportmarknad	13	17	19	26	24
Orderstock, nulägesomdöme	-16	19	19	13	25
Exportorderstock, nulägesomdöme	-9	22	21	15	32
Färdigvarulager, nulägesomdöme	13	-5	4	4	7
Antal anställda	-7	17	19	18	16
Förväntningar och planer					
Produktionsvolym	22	37	38	36	34
Försäljningspriser hemmamarknad	9	24	24	24	23
Försäljningspriser exportmarknad	2	16	19	17	19
Antal anställda	-11	15	16	14	10

Bygg- och anläggning

HUSBYGGARNA VÄNTAR SIG MINSKAD SYSSELSÄTTNING

Utfall och nuläge: Företagen inom bygg- och anläggningsverksamhet rapporterar sammantaget om minskat byggande de senaste tre månaderna. Nettotalet för frågan är i november det lägsta som uppmätts sedan juli 2013.

Orderstockarna uppges samtidigt ha vuxit något de senaste månaderna, men endast inom husbyggande. Omdömena om storleken på de ineliggande orderstockarna ligger fortsatt över det historiska genomsnittet, även om de dämpats något.

Företagen rapporterar sammantaget om en nedgång i antalet anställda, men minskningen är endast hänförlig till husbyggarna. Anläggningsföretagen redovisar tvärtom en viss ökning av sysselsättningen.

Andelen byggföretag som anger att brist på arbetskraft är det främsta hindret för ökat byggande har minskat något samtidigt som något fler anger att otillräcklig efterfrågan är det främsta hindret.

Anbudspriserna uppges ha varit i stort sett oförändrade de senaste tre månaderna.

Förväntningar och planer: Företagens samlade förväntningar på de närmaste månadernas byggande är något mer dämpade än normalt och pekar på ett ungefär oförändrat byggande. Bilden skiljer sig dock åt inom branschen. Husbyggarna tror på ett minskat byggande medan anläggningsföretagen förväntar sig ökad produktion.

Byggföretagens anställningsplaner pekar på en nedgång i sysselsättningen för första gången på fem år. Det är dock bara husbyggarna som tror på en minskning.

Företagen väntar sig något sänkta anbudspriser på tre månaders sikt.

Tabell 4 Bygg- och anläggning

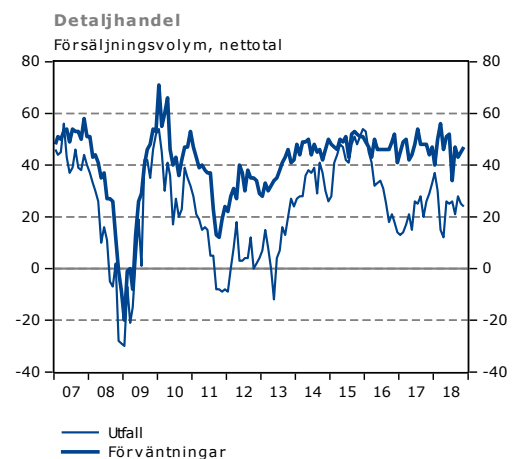
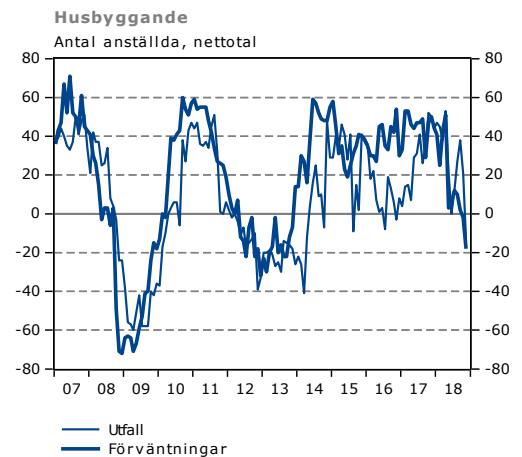
Säsongrensade netttotal

	Medel	aug 2018	sep 2018	okt 2018	nov 2018
Utfall och nuläge					
Byggandet	8	-1	6	-4	-15
Anbudspriser	-5	5	-1	0	1
Orderstock, förändring	5	30	22	6	6
Orderstock, nulägesomdöme	-25	5	5	-5	-9
Antal anställda	-2	25	31	25	-8
Förväntningar och planer					
Byggandet	13	0	1	-10	1
Anbudspriser	0	0	1	3	-9
Orderstock	11	22	15	29	24
Antal anställda	4	16	10	1	-10

Detaljhandel

HÖJDA FÖRSÄLJNINGSPRISER ATT VÄNTA

Utfall och nuläge: Företagen inom detaljhandeln rapporterar sammantaget om en normal försäljningstillväxt de tre senaste månaderna. Dagligvaruhandeln föll tillbaka något men rapporterar fortsatt om en förhållandevis stark försäljningsutveckling.

Även företagens samlade omdöme om nuvarande försäljningssituation är i nivå med det historiska genomsnittet. Inom handel med motorfordon har omdömet stärkts och är åter något över det normala.

Detaljhandeln rapporterar om en viss ökning av antalet anställda de tre senaste månaderna och det är marginellt färre företag än normalt som anger att varulagren är för stora. Inom handel med motorfordon har synen ändrats så pass att det nu är en högre andel företag som tycker att lagren är för små än för stora, medan det inom sällanköpshandel fortsatt är betydligt fler företag än normalt som anger att lagren är för stora.

Förväntningar och planer: Detaljhandelns förväntningar på försäljningsvolymen de närmaste tre månaderna är mer optimistiska än normalt, vilket även gäller förväntningarna på försäljningssituationen på sex månaders sikt.

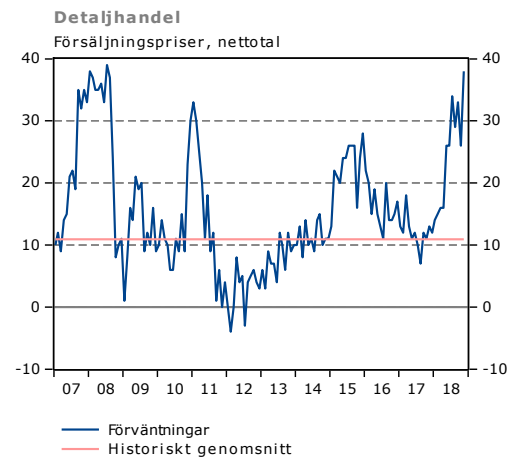
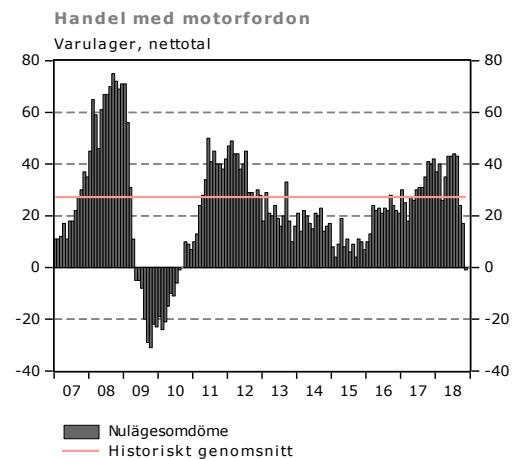
Handlarnas förväntningar på försäljningspriserna fortsätter att klättra uppåt och är nu betydligt högre än normalt. Främst företagen inom dagligvaruhandel tror på ökade priser, men även inom handel med motorfordon och sällanköp är det fler företag än normalt som aviserar höjda priser. Även inköp av varor väntas öka något över det normala.

Anställningsplanerna inom detaljhandeln är mycket optimistiska de närmaste månaderna. Det är främst företagen inom handel med motorfordon och dagligvaruhandeln som signalerar om en sysselsättning över det normala.

Tabell 5 Detaljhandel

Säsongrensade netttotal

	Medel	aug 2018	sep 2018	okt 2018	nov 2018
Utfall och nuläge					
Försäljningsvolym	26	21	28	25	24
Nuvarande försäljningssituation	3	-6	12	-1	5
Varulager, nulägesomdöme	26	24	14	26	23
Antal anställda	3	3	2	3	6
Förväntningar och planer					
Försäljningsvolym	40	47	43	45	47
Försäljningspriser	11	29	33	26	38
Inköp av varor	17	27	11	16	20
Antal anställda	2	9	11	9	14
Försäljningssituation om 6 mån	44	45	37	49	50

Detaljhandeln definieras som:

Handel med motorfordon (SNI 45) +
Dagligvaruhandel (SNI 47.11 + 47.2) +
Sällanköpshandel (SNI 47.19 + 47.4-9) +
Detaljhandel med drivmedel (SNI 47.3)

Tjänstesektorn

LÄGRE EFTERFRÅGEUTVECKLING I TJÄNSTESEKTORN

Utfall och nuläge: Företagen i tjänstesektorn rapporterar om den svagaste efterfrågeutveckling på företagets tjänster på fem år. Nettotalet för frågan ligger nu under det historiska medelvärdet. Även utvecklingen av företagets verksamhet uppges ha utvecklats svagare än normalt. Detta trots att den samlade bedömningen av ineliggande uppdrag är oförändrat betydligt ljusare än normalt.

Antalet anställda uppges ha ökat i jämförelsevis stor utsträckning de senaste månaderna.

Andelen företag som uppger att de ökat försäljningspriserna är något över det normala.

Förväntningar och planer: Tjänsteföretagens förväntningar på de närmaste månadernas efterfrågeutveckling är något mer optimistiska än normalt, liksom anställningsplanerna.

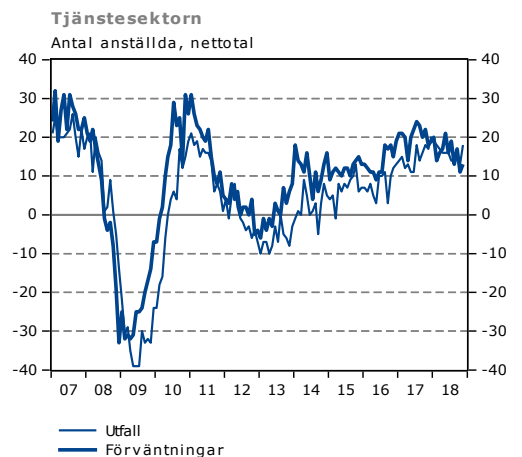
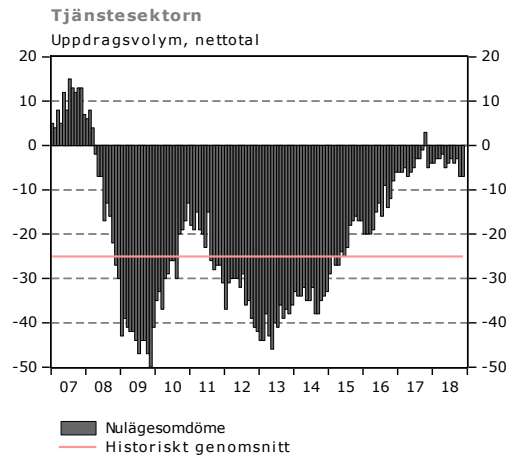
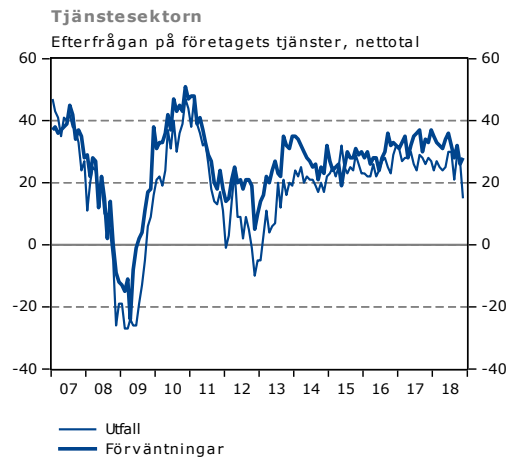
Försäljningspriserna väntas kunna höjas i ungefär samma utsträckning som normalt.

Tabell 6 Tjänstesektorn

Säsongrensade nettotal

	Medel	aug 2018	sep 2018	okt 2018	nov 2018
Utfall och nuläge					
Företagets verksamhet	22	21	24	21	18
Efterfrågan	19	21	29	27	15
Uppdragsvolym, nulägesomdöme	-25	-4	-3	-7	-7
Försäljningspriser	4	3	6	7	13
Antal anställda	1	14	16	13	18
Förväntningar och planer					
Efterfrågan	25	28	32	26	28
Försäljningspriser	10	5	9	10	12
Antal anställda	7	13	17	11	13

Svaren samlades in mellan 29 oktober och 21 november.

Hushåll

HUSHÅLLEN BLIR ALLT MER PESSIMISTISKA

Utfall och nuläge: Hushållens syn på hur den egna ekonomin har utvecklats de senaste tolv månaderna dämpades för tredje månaden i rad och ligger nu i nivå med det historiska genomsnittet. Även synen på den svenska ekonomin försämrades marginellt men är fortsatt något mindre negativ än normalt.

Andelen hushåll som uppger att de sparar i nuläget har ökat och ligger betydligt över det historiska genomsnittet men samtidigt bedömer fortsatt en mindre andel hushåll än normalt att det är fördelaktigt att spara i nuläget.

De senaste två månaderna har den positiva inställningen till om det är rätt tid att göra stora inköp, som exempelvis möbler, vitvaror och elektronik mattats av och ligger nu nära det normala.

Förväntningar och planer: Hushållens förväntningar på den svenska ekonomin steg något efter den jämförelsevis kraftiga nedgången i oktober. Förväntningarna på den egna ekonomin var oförändrade och ligger därmed kvar på det historiska genomsnittet.

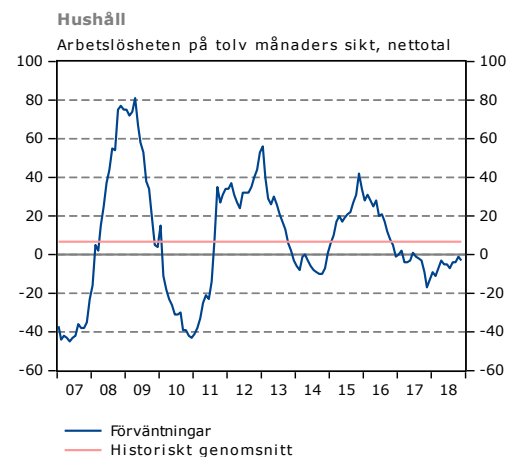
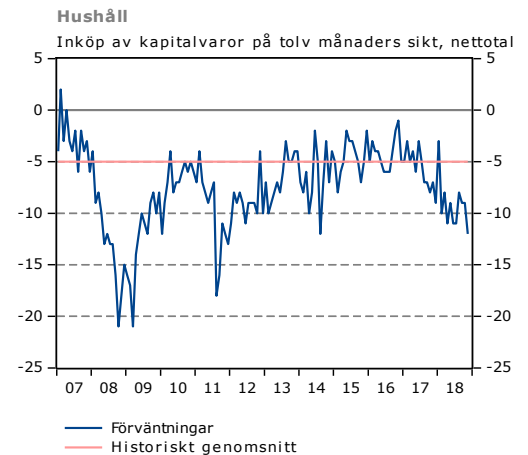
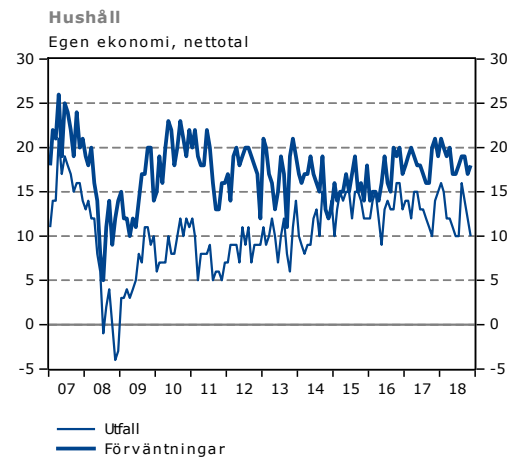
Andelen hushåll som tror att de kommer att kunna spara något under de kommande tolv månaderna steg i november vilket förstärker det senaste halvårets uppåtgående trend för frågan.

Hushållens planer för hur mycket pengar de kommer att lägga på kapitalvaruinköp har justerats ner och är nu betydligt mer återhållsamma än normalt.

Förväntningarna på arbetslösheten på tolv månaders sikt är något mer optimistiska än normalt.

Pris- och ränteförväntningar: Hushållens inflationsförväntningar på tolv månaders sikt ökade marginellt, från 3,2 procent i oktober till 3,3 procent i november. Samtidigt har förväntningarna på den rörliga bostadsräntan justerats upp marginellt på samtliga tidshorisonter.

Svaren samlades in mellan 1 och 15 november.

Tabell 7 Hushållsfrågor

Säsongsrensade nettotal

	Medel	aug 2018	sep 2018	okt 2018	nov 2018
Utveckling de senaste tolv månaderna					
Egen ekonomi (bättre - sämre)	9	16	14	12	10
Svensk ekonomi (bättre - sämre)	-8	-1	1	-3	-5
Risken att bli arbetslös (ökat - minskat)	-9	-19	-20	-21	-18
Nulägesomdömen					
Kapitalvaruinköp (rätt - fel tidpunkt)	11	14	17	12	9
Att spara (fördelaktigt - ofördelaktigt)	18	12	8	8	11
Ekonomisk situation (sparar - skuldsätter sig)	56	69	73	73	75
Förväntningar på tolv månaders sikt					
Egen ekonomi (bättre - sämre)	19	19	19	17	18
Svensk ekonomi (bättre - sämre)	6	-6	-3	-14	-12
Arbetslösheten (öka - minska)	7	-4	-4	-1	-3
Egna inköp av kapitalvaror (mer - mindre)	-5	-8	-9	-9	-12
Eget sparande (troligt - inte troligt)	47	61	61	59	64

Tabell 8 Inflation och boräntor

Medelvärden i procent exklusive extremvärden

	aug 2018	sep 2018	okt 2018	nov 2018
Uppfattad inflation nu	3,6	3,5	3,5	3,6
Förväntad inflation om 12 mån	3,4	3,5	3,2	3,3
Förväntad rörlig bostadsränta om 1 år	2,23	2,26	2,34	2,36
Förväntad rörlig bostadsränta om 2 år	2,56	2,62	2,84	2,87
Förväntad rörlig bostadsränta om 5 år	3,20	3,25	3,41	3,46

Anmärkning. För en beskrivning av hur KI fastställer vilka observationer som ska uteslutas, se sidan 14 i Metodbok för Konjunkturbarometern på www.koni.se